

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Horologium aeternae sapientiae

Seuse, Heinrich

[Paris], [zwischen 1480 und 1489 oder um 1485-90]

Capitulum decimo

[urn:nbn:de:bsz:31-293072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293072)

Hec questio illoꝝ solet aīos promouere qui parū fidei
vel scie possidentes. merita sc̄toꝝ q̄ nō in p̄nti reddun-
tur: sed reposita sunt in futurū. arbitrant in huiꝝ t̄p̄alis
uite breuitate restitui. nescientes dei iudicia inuestiga-
bilia ⁊ profundū diuictaz sapie ⁊ scie dei. ⁊ q̄ nō ita vī
deat d̄s vt hō. Homo ei tm̄ p̄ntia respicit. deꝝ aut eter-
na ⁊ sūta cognoscit. Tu aut in nr̄a sp̄uali p̄bia aliter ī
stitutꝝ consurge cuncta visibilia mente supergradiēdo.
Que ei videntur: t̄p̄alia sunt. q̄ autē nō vident: eterna
sunt. Surge igitur de viscosa obscuitate t̄p̄aliū delecta-
tionū. Aperi oclōs mentales. ⁊ vide q̄s sis: vbi sis: et
quo tendas. tunc profecto hoꝝ oīz rationē habere va-
lebis. Tu namq̄ es speculū dinitatis. eo q̄ in te p̄inci-
palius q̄ in ceteris creaturis. deus reluceat ymago tri-
nitatis eo q̄ eiꝝ ymago in te resplendeat. exēplar eter-
nitatis eo q̄ inuictabili corruptione gaudeas Et sicut
ego in essentia mea sum infinitus sic desiderū aīe tue ē
velut interminabilis abissus Ad cuiꝝ repletionē oīa si-
mul gaudia mundi nō sufficerent: sicut nec vnica gut-
ta oceanū sua exiguitate replere posset. An̄ augustinꝝ
in libro confessionū. Dñe fecisti nos ad te. ⁊ inquietum
est cor nr̄m donec quiescat in te. Deinde aduertere de-
bes vbi sis. qz in valle miserie: in exilio: in peregrinati-
one. vbi bona permixta malis continua vertigine re-
uoluuntur. risus hīc dolore miscbitur: ⁊ extrema gau-
dii luctus occupat. puer. xiiii. b. Dic nāq̄ mundꝝ abini-
cio fefellit amatores. dum eis prospera promisit: ⁊ ad-
uersa retribuit. q̄s ⁊ similē sic quoq̄ facere nō desistit
Sed ad pleniorē oīz premisaz perturbationū amati-
onē paululū verbis secedendū est: ⁊ ad fidei p̄incipia
latius recurrendum.

Nota q̄ ad questiones seu querimonias supra habitas
respōdebitur infra. Capitulo duodecimo.

De cruciatibus inferni.

Capitulo decimo.

actū est aut post hec. et ecce discipulus cepit cogitare. dies antiquos 7 annos eternos in mente habere. Cumq; profunde se recolligeret: 7 a sensibilibz put potuit intellectū abstraxisset apparuit in visione fidei oculis a lōge. quasi qdā regio umbrosa ignita 7 multū terribilis. Cūq; re mefactus quidnā hoc esset inquireret responsū est regio hec vt vides distincta. locus est penaz futurarum quā diuerse aie post egressū a corpore p diūsitate culpaz in penā forciūt. quedā ad ipsaz purgationē quedā vero ad eternā dānationē. Et prout sibi ea tūc demonstrata fuerūt. Nec aut his similia tā horrenda 7 imania fuerūt tormētoꝝ gñā. vt nulla sufficēt hec ligua narrare. aut vllus sensus mortaliū posset ea plene estimare. Cū aut ad se redisset 7 quasi de alio mundo vt sibi videbat. ex motiua visionis pñtia venisset pre nimio timore 7 honore velut hō semiuivus aliq̄dīu tacens in seipso cōtabuit. Quedā aut ex his solū fidei cōmunibz oculis conspexit. Respexit igitur. Et ecce de p̄dictis locis fetor intolerabilis exoriebat. mallei resonantes audiebant. tenebre profundissime dēp̄. banē. 7 videbant ibi facies hoīz horribiles. Ibi erat planct⁹ 7 gemitus alternātiaq; mala ipios sine pietate discerpebant. ab aquis niuū transiebant ad calozē ignium Considerabat inter hec: equitatē et magnitudinē iudicioꝝ dei. 7 inter cordis se prementes angustias. ac sudoris guttas q̄ ipsū ex horrore visionis penetrauerāt adueriebat. qm̄ per que peccauerat qs per hec 7 torq̄batur. Sap̄. ri. c. Unde 7 illi qui in vita sua iniuste vixerant per hec q̄ coluerant tormenta recipiebāt. Predones nāq; ac eoz ꝑplices 7 hi q̄ aicos dī spoliauerāt vel per exactiones indebite affluerāt. ibidē modo indicibili cruciabant. nec tū moriebant: qm̄ mors depascit eos. Nonnulli etiā qui sub habitu agnino mentem

occulauerant leoninā qui velut canes rabidi seruos
dei per maledicta ⁊ obprobria: aut verba molestaue-
rant t̄batiua. cū fr̄es suos iniqua persecutione leserāt.
ibidē a canibz infernalibus amarissimis mor̄sibz cor-
rodebāt. Ibi superbi sepultura asini in iferno despec-
tiue sepeliebantur. ⁊ tāq̄ cadauera putrida ignita pro-
iecti obprobrio sēpiterno qđ nūq̄ delebitur adiciebā-
tur. Et pro gloria t̄pali ac mentis elatiōe qua ceteros
inflati p̄eire ābiebant. tanta penaz mole ac pondere
p̄mebantur. q̄tū aliquis p̄emi posset qui maximam
turrē super se haberet. Bibuli v̄o crapulosi ⁊ q̄ ventri
suo seruierant. velut lupi famelici fame incredibili. ac
siti intollerabili affligebantur. cupientes guttas mini-
mā frigide aq̄ pro refrigerio lingue sue flāmaz incen-
dio aduste recipere. ⁊ nemo illis dabat. Lu. xvi. c. Lu-
ruriosi quoq̄ ⁊ qui in deliciis carnē suā enutrierant ⁊
in obstinatioe p̄durauerant: a serpentibz deuorabant
et buffonibus ignitis aculeis vsq̄ ad viscera torque-
bātur. Qui carnali ⁊ terreno amori dediti fuerant vtri-
usq̄ sexus terram infernalem p̄e doloze mordebant.
qz eos demones nimium affligebant. sed ⁊ socios in
culpa socios habuerunt in pena. Supra modum au-
tē cupidi et auari male torq̄bantur. nam in foueis me-
tallis bullientibus plenis balneabantur: inde exilire
non valentes. Iudicium durissimum his qui p̄eerant
siebat. fortioribus autem. fortior instabat cruciatio:
et potentes ibi potenter tormenta patiebantur. **S**api-
entie sexto. b. O quis dicere queat quantum ibi iudices
impii. rectores iniqui. clerici turpis lucri cupidi. mo-
nachi lasciuī. mulieres procaces. saltatrices et ambi-
ciose: et diuersi quoz christiāi falsi penalitatis habue-
re. Et q̄ miserabiles rugitus: et clamores lamentabi-
les dabant: ita vt sola visionis hui⁹ afflictio omnem
penam mundi quodammodo. excedere videbantur.

nā ⁊ multitudo visōꝝ infernaliū ⁊ audaces leones et
noui gñis aīalia. ira plena igniteqꝫ bestie vaporē igne
um spirantes odorē fumi proferentes. ⁊ horrendas ab
oculis scintillas emittentes morsu amarissimo eos di-
laniauerunt Tandē multi ex his in puteū abissi: de quo
fum⁹ horribilis ⁊ fetoz intolerabilis exibat protieciā-
tur. Aspectus eoz velut ferrū candens in modū faul-
lay exardebant. ⁊ a demonibꝫ reīpingebant. cōman-
ducantes linguas suas pre dolore. et blasphemabant
deū celi pre doloribꝫ suis ⁊ vulneribꝫ. Et qui nō ege-
rūt penitentiā ex operibꝫ suis vinculis tenebray ⁊ lō-
ge noctis cōpediti in obscuro. ac tenebroso obliuionis
yelamento tenebātur. Sonit⁹ descendens pturbabat
eos: ⁊ persone tristes apparentes. pauorem eis incutie-
bant. nec syderū lipide flāme illuminare poterāt noc-
tē illā horredā. Una eī cathena tenebray. oēs collega-
ti sunt. Oīs orbis terray lipido illuminabatur lumie.
solū aut illis superposita erat grauis nox ymago tene-
bray. Ipsi aut sibi erant grauiōres tenebris. Sap. vii.
d. fum⁹ tormentoz ipsoꝝ ascensurus est in sclā sclōzū.
Apo. xiiii. b. Post hec vox quedā desuper quasi tonitru-
um audiebatur. q̄ quasi exprobrando dicebat: vbi sūt
ñc hi. qui ab incīcio a diebus antiquis mundo huic to-
to seruiērūt desiderio. qui voluptuose viuentes variis
se desideriis subdiderunt. Eya qđ psunt illis ñc omnia
q̄ tāq̄ ymbra velociter pertransierunt. Quā breuis de-
lectatio tā longā restē post se trahit eterne miserie. O
stulti ⁊ vecordes vbi ñc sunt verba illa. q̄ cū inani ⁊ tā-
ta leticia dicere solebatis. venite ⁊ fruamur bonis que
sunt: ⁊ vtamur creatura tāq̄ in iuuentute celeriter. Si
quidē ñc a contrario plangere vobis conuenit. ⁊ plā-
gere exclamare ⁊ dicere. Ve. ve nobis iā nūc ⁊ in eter-
nū. ve qꝫ nati sum⁹: nec vltra mori valemus. ve qꝫ ma-
le torq̄mur. nec a tormētis vinq̄ liberabimur. Hec eī

talía sunt supplicia vt quidq̄ in mūdo horribile cogita
ri posset. his p̄parari in crudelitate nō valeret. O q̄ fe
lix incoquinat⁹ qui post gaudia hui⁹ mūdi nō abiit. q̄
nō resperit in vanitates et in sanias falsas. nos infesa
ti vitam illoꝝ estimabam⁹ insaniā ⁊ finem eoz sine ho
nore. Quomodo p̄putati sunt inter filios dei et inf elec
tos fors illoꝝ est. Ergo errauim⁹ a via veritatis. ⁊ iusti
cie lumē nō luxit nobis. et sol intelligentie nō est ortus
nobis. Sapie. vii. a. Lassati sum⁹ in via iniquitatis ⁊ p̄di
tiois. et ambulauim⁹ vias difficiles. viā autē dñi igno
rauim⁹. Quid profuit nobis supbia aut quid diuitiaz
iactantia cōtulit nobis. Transierūt oia illa tamq̄ vni
bra. Sapie. v. b. Transiit qđ tpāle fuit. Sed p̄doloz
nūc remāsit qđ in eternū manebit. O eternū nūq̄ finē
habiturū perpetuū mortis supplicii. O finis sine fine.
mors grauior omi morte. semp mori ⁊ tñ mori nō posse
O pater dilecte qui me in hunc mūdū genuisti. O dul
cis mater. que maternis visceribus me lactasti. O vos
omēs amici mei et socii dilecti valete nūc viscera mea
q̄ adest hora illa separationis amarissime que amari
or est omi morte. En ducimur ad horredum infernale
supplicii nūq̄ vos cū gaudio visuri. O plozate incessā
ter oculi sup hac infelici separatione que a sūmo bono
a facie illa glorioza et iocūda destate ⁊ a p̄sortio āglico
necnō illo beatissimo electoz numero ponēdiq̄ ad illā
maledictā ac crudelem dānatorū turbā sine fine cru
ciandā. O manū copiosus sonitus. O cordiū multoz
intimi gemit⁹. O stridor dentū et fremitus spirituum
imēsus. O in eternū p̄māsurus clamor qui semp dura
bit ⁊ nūq̄ finē habebit. qui semp renouabil⁹ ⁊ nūq̄ ex
audietur. Oculi nostri miseri nūq̄ aliud videbunt nisi
miseriam. Aures nil audient nisi ve ve atq̄ tristitiā. O
pia corda istud crudele et eternū ve respicite lugete et
flete. O montes cadite super nos ⁊ colles operite nos.

Quē sustinetis. Abscōdite nos a facie illa terribili tioris dñi a vultu ire glorie dei. Heu heu cur nō hec maxima mala puenim⁹ cū robur affuit: cū tps aderat oportunū. Urinā ⁊ de toto tpe illo inutiliter expenso supesset nobis vel vna horula. tate pene in remediū cōcessa. Sz heu sentēciante dina iusticia preclusa est nobis salutis via: negata misericordia spes ois ablata. O miserie. et in eternū pmāsare āgustie in fra hac obliuiois vbi nullus ordo: sed sēpitem⁹ horroz ihabitat. Job. x. d. Quid plura nos miseri ⁊ miserabiles affligimur ⁊ dolem⁹ de illo ve eterno vt qualiscūq; termin⁹ excogitat⁹ dūmodo finit⁹ esset nobis solatiofus. Unde posito p ipossibile q; esset aliquis lapis molaris a deo magn⁹ q; vbi cūq; circumferentiā celi cōtingēt. ⁊ q; aliqua auicula mīme q; ritatis post centū milia annos veniēs de lapide p̄dicto solūmodo tñ per rostrū suū auelleret q̄tū est decima ps milii. ⁊ iterū post centū milia ānoz curricula sicut p̄r vna scilz p̄ticulā de decē ⁊ sic per singulas ptes. Ita q; in decies cētēnis milibz ānis nō plus diminueret q̄ritas lapidis nisi q̄tū habet in magnitudine granū vni milii. En phdolor nos miseri multū grati essem⁹ q; post talē longā ⁊ plenā cōsumationē roci⁹ lapidis finē haberet sētētia nrē eterne damnationis. Sed heu hec eadē cōsolatio miseris a dina iusticia penit⁹ est negata. Hucusq; verba damnatorū. **Sapientia.** Taliter igitur o fili flagellabūtur qui hic a flagellis filioꝝ expiūtur. **Di**scipulus. **O** iudex tremēde etiā nūc aīma mea ex hac quoq; visioē horribili trita et p̄strata est. vt vir suscipere possim. O deus me⁹ adiutor me⁹ auerte obsecro furoꝝ tuū a me. Absit a me hec eterne dāpnatiois sētētia for midolosa. Qd si aduersa sustinē me oportet fiat voluntas tua. hic in me huiusmodi a me licētiā habeto plenissimā. nec q̄rulosū disciplinā de celo in me habebis hoc solū facias vt me. a te in eternū separari non pmittas.